

Міністерство освіти і науки України
Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій в спорті

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 6. ДОЛІКАРСЬКА ДОПОМОГА З ОСНОВАМИ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ

рівень вищої освіти Другий (магістерський)
галузь знань 22 Охорона здоров'я
спеціальність 227 Терапія та реабілітація
спеціалізація 227.01. Фізична терапія
освітньо-професійна програма «Фізична терапія, ерготерапія»
форма(и) здобуття освіти денна

Київ-2025 рік

Розробник силябусу	Михайло МАТВІЄНКО - к.пед.н., доц., доцент кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини
Розглянуто та схвалено	Протокол № 8 від 29 серпня 2024 року засідання кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини
Оновлено	Протокол № 2 від 02 квітня 2025 року Засідання кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини Протокол №1 від 25.08 2025 кафедри медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій в спорті
Гарант освітньої програми	Тетяна ГАРНИК, доктор медичних наук, професор, професор кафедри медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій в спорті

№ з/п	1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1.	Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	Долікарська допомога з основами тактичної медицини, ОК 6
2.	Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
3.	Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	1 рік, 2 семестр
4.	Обсяг навчальної дисципліни:	
	- кількість кредитів	4
	- загальна кількість годин	120
	<i>аудиторних за видами занять:</i>	
	– лекції	12
	– семінарські заняття	10
	– практичні заняття	10
	– самостійна робота	88
5.	Вид підсумкового (семестрового) контролю	Залік
6.	Інформація про консультації	Консультації відбуваються в форматах онлайн/офлайн.
7.	Мова викладання	українська
8.	Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Матвієнко Михайло Іванович - к.пед.н доц.
9.	Контактна інформація викладача	kfv@tnu.edu.ua
10.	Посилання на силабус на веб-сайті Університету	

2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	<p>Навчальна дисципліна «Долікарська допомога з основами тактичної медицини» є важливим компонентом підготовки фахівців у галузі фізичної терапії та реабілітації. Вона спрямована на формування у майбутніх фахівців компетентностей щодо надання невідкладної допомоги при невідкладних станах у мирних та екстремальних умовах (аварії, катастрофи, бойові дії).</p> <p>Роль дисципліни полягає у формуванні практичних навичок розпізнавання критичних станів пацієнта, виконання базових реанімаційних заходів, зупинки кровотеч, іммобілізації, евакуації потерпілих та організації першої допомоги в умовах обмеженого доступу до медичних ресурсів.</p> <p>Необхідність вивчення цієї дисципліни зумовлена сучасними викликами, пов'язаними з військовими конфліктами, зростанням кількості надзвичайних ситуацій та потребою в надійних фахівцях, здатних діяти в екстремальних умовах. Оскільки фізичні терапевти працюють з пацієнтами після травм та важких станів, знання алгоритмів надання невідкладної допомоги є для них критично важливим.</p>
Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	<p><i>Мета дисципліни</i></p> <p>Формування у здобувачів вищої освіти компетентностей щодо надання долікарської допомоги в екстрених ситуаціях з урахуванням принципів тактичної медицини та європейських стандартів надання допомоги, що забезпечить їх готовність ефективно діяти в умовах загроз для життя та здоров'я громадян, зокрема під час реінтеграції деокупованого Криму та відновлення безпечного середовища на територіях, постраждалих від війни.</p> <p><i>Завдання дисципліни</i></p> <p>Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ознайомлення з основами надання першої допомоги: <ul style="list-style-type: none"> – основи фізіології та патофізіології невідкладних станів, – принципи сортування постраждалих у масових інцидентах. 2. Формування навичок надання долікарської допомоги в умовах цивільних та тактичних ситуацій: <ul style="list-style-type: none"> – серцево-легенева реанімація (СЛР) за сучасними протоколами (BLS, ACLS),

	<ul style="list-style-type: none"> – зупинка критичних кровотеч (джгути, гемостатичні засоби, імпровізовані методи), – контроль дихальних шляхів та допомога при асфіксії, – надання допомоги при травмах, шоківих станах, гіпотермії. <p>3. Опанування тактичних принципів надання допомоги:</p> <ul style="list-style-type: none"> – концепція MARCH та алгоритми тактичної бойової медицини (ТССС). – евакуація постраждалих (методи перенесення, використання підручних засобів). – робота в складі рятувальної команди, взаємодія з екстреними службами. <p>4. Розвиток критичного мислення та стресостійкості:</p> <ul style="list-style-type: none"> – прийняття рішень в умовах обмежених ресурсів. – відпрацювання алгоритмів у сценарних тренуваннях. – психологічна підготовка до роботи в кризових умовах.
Пререквізити	<p>Передбачається, що студент вже має такі знання, уміння та компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● володіє професійною термінологією англійською мовою, необхідною для опрацювання інструкцій, довідкових матеріалів та міжнародних рекомендацій у сфері домедичної допомоги (<i>на основі дисципліни «Іноземна мова для ділового спілкування»</i>); ● володіє навичками використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, аналізу та систематизації даних, пов'язаних із домедичною допомогою та тактичною медициною (<i>«Інформаційні технології у науковій діяльності з фізичної терапії»</i>); ● має базові клінічні знання щодо анатоμο-фізіологічних наслідків травм і політравм, а також навички оцінювання стану постраждалих у надзвичайних ситуаціях (<i>«Клінічний реабілітаційний менеджмент при захворюваннях опорно-рухового апарату, травм і політравм»</i>).
Постреквізити	<p>Здобуті знання та навички з дисципліни «Долікарська допомога з основами тактичної медицини» слугуватимуть основою для:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● засвоєння знань з психології та педагогіки, зокрема в частині психоемоційного супроводу постраждалих у кризових ситуаціях (<i>«Психологія та педагогіка вищої школи»</i>);

	<ul style="list-style-type: none"> ● розуміння засад громадського здоров'я та організації реагування на надзвичайні ситуації, а також участі в системі охорони здоров'я на первинному рівні (<i>«Громадське здоров'я та загальні питання соціальної реабілітації»</i>); ● ефективної участі в реабілітаційній роботі у закладах охорони здоров'я, з урахуванням критичних станів, травм та потреб у невідкладній допомозі (<i>«Теорія та методика реабілітаційної роботи та організація роботи реабілітаційних закладів»</i>); ● подальшого опанування сучасних методик фізичної терапії при післяопераційних, педіатричних та гінекологічних станах, де знання основ домедичної допомоги є важливими для безпеки пацієнтів (<i>«Сучасні технології фізичної терапії в хірургії, акушерстві і гінекології та педіатрії»</i>); ● формування цілісного розуміння клінічного менеджменту при хронічних неспецифічних захворюваннях, ускладнених невідкладними станами (<i>«Клінічний реабілітаційний менеджмент при хронічних неспецифічних захворюваннях сучасності»</i>); ● системної підготовки до складання єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ) та написання магістерської роботи.
<p>Формат проведення дисципліни</p>	<p>Освітній процес побудований на використанні сучасних методів викладання, що забезпечують високу ефективність засвоєння матеріалу та розвиток практичних навичок у здобувачів вищої освіти.</p> <p>Для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів у звичайному режимі використовуватимуться такі методи та техніки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лекційні заняття з елементами інтерактиву (використання мультимедійних презентацій, аналіз реальних клінічних та тактичних ситуацій, обговорення критичних випадків із долікарської допомоги). 2. Практичні заняття (відпрацювання базових реанімаційних заходів на манекенах, накладання джгутів, бандажів, шини та інших засобів зупинки кровотечі, тренування технік евакуації постраждалих в умовах обмеженого доступу до медичної допомоги, використання симуляційних сценаріїв (імітація надзвичайних ситуацій)).

	<p>3. Тренінги та майстер-класи (робота з експертами у сфері тактичної медицини, проведення навчальних симуляцій із залученням спеціалізованих засобів та спорядження, практичні вправи у спеціально облаштованих умовах, що імітують бойову чи екстремальну ситуацію).</p> <p>4. Ділові ігри та кейс-технології (розгляд реальних та змодельованих ситуацій, робота у малих групах для розробки рішень у критичних умовах, аналіз алгоритмів першої допомоги на основі стандартів BLS, ACLS, TCCC).</p> <p>5. Дискусії та бесіди (обговорення етичних та правових аспектів надання першої допомоги, аналіз типових помилок при наданні долікарської допомоги).</p> <p>6. Індивідуальні консультації та самостійна робота (робота з науковою та методичною літературою, виконання індивідуальних завдань (підготовка аналітичних матеріалів, досліджень, доповідей, підготовка презентацій, рефератів, аналіз літератури з тактичної медицини та новітніх протоколів невідкладної допомоги).</p> <p>У разі необхідності дистанційного навчання використовується віртуальне навчальне середовище Google Classroom, де розміщуються навчальні матеріали, завдання та інструкції до практичних занять.</p> <p>Формати проведення занять у дистанційному режимі:</p> <p>Лекції – проводимуться у Zoom/Google Meet, із використанням інтерактивних презентацій, відеоматеріалів та симуляційних платформ.</p> <p>Практичні заняття – проходять у змішаному форматі (онлайн-тренінги + самостійне відпрацювання навичок за відеоінструкціями, обговорення спеціальних відеоматеріалів, інтерактивних опитувань та групових обговорень у Zoom/Meet).</p> <p>Контроль знань – проводиметься у формі тестування через Google Forms, Moodle або усного опитування у Zoom.</p> <p>Для швидкого зв'язку та оперативного інформування використовується Viber – для координації та консультацій у разі необхідності, а також WhatsApp для персональної комунікації та термінових повідомлень.</p> <p>Електронна пошта – для отримання методичних матеріалів та індивідуальних консультацій.</p>
--	---

4. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИ ВИВЧЕННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати автономно та у мультидисциплінарному контексті складні спеціалізовані задачі та проблеми, пов'язані з порушенням рухових та поєднаних з ними функцій, які забезпечують активність та участь особи; провадити практичну, адміністративну, наукову, інноваційну та освітню діяльність у фізичній терапії.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 04. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 06. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 07. Здатність працювати автономно.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 08. Здатність ефективно здійснювати професійну комунікацію, зокрема вести документацію різних аспектів фізичної терапії згідно вимог чинного законодавства, надавати підзвітні послуги.

СК 11. Здатність здійснювати рефлексивну професійну діяльність, самоаналіз та безперервний професійний розвиток.

СК 12. Здатність надавати першу домедичну допомогу за умов надзвичайних ситуацій та військових дій, розуміти основи тактичної медицини.

5. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Програмні результати навчання (РН):

РН 03. Уміти вибирати і аналізувати інформацію про стан пацієнта.

РН 04. Оцінювати, обговорювати та застосовувати результати наукових досліджень у клінічній, науковій, освітній та адміністративній діяльності.

РН 05. Проводили опитування (суб'єктивне обстеження) пацієнта/клієнта для визначення потреб, порушень функцій, активності та участі.

РН 16. Вести документацію різних аспектів фізичної терапії згідно вимог чинного законодавства.

РН 20. Планувати та здійснювати особистий професійний розвиток, сприяти професійному розвитку колег.

РН 22. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах.

6. Тематика та зміст навчальної дисципліни

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин
Розділ I. Основи долікарської допомоги		Усне опитування,	

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин
<p>та безпека рятувальника Тема 1. Надання першої допомоги: принципи, безпека, правові аспекти Визначення долікарської допомоги, її значення в системі охорони здоров'я. Етичні та правові основи надання першої допомоги. Принципи безпеки рятувальника: збереження власного життя, психоемоційна саморегуляція.</p>	Лекція, самостійна робота	тестування	2/10
<p>Розділ II. Первинна оцінка постраждалого та алгоритми дій Тема 2. Первинна та вторинна оцінка стану постраждалого. Triage Алгоритм САВС: виявлення життєво небезпечних станів. Сортування (Triage) у масових подіях, критерії пріоритетності. Встановлення комунікації з постраждалим, зворотний зв'язок.</p>	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Усне опитування, тестування	2/2/10
<p>Розділ III. Реанімаційні заходи та основи доказової практики</p>			
<p>Тема 3. Базові реанімаційні заходи (BLS) відповідно до міжнародних рекомендацій Алгоритм при зупинці серця. Застосування АЗД. Особливості СЛР у різних вікових групах. Оцінка ефективності реанімаційних дій. Підхід <i>evidence-based</i>: міжнародні клінічні гайдлайни ERC/ILCOR.</p>	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Відпрацювання навичок на манекенах, тестування	2/2/10
<p>Тема 4. Розширені реанімаційні заходи (ACLS): підхід мультидисциплінарної команди Контроль дихальних шляхів: методи вентиляції, інструментарій. Медикаментозна підтримка та моніторинг.</p>	Лекція, семінарське заняття, практичне заняття, самостійна робота	Виконання сценарних тренувань, тестування	2/2/2/12
<p>Розділ IV. Кровотечі, травматологія та первинна іммобілізація</p>			
<p>Тема 5. Методи зупинки критичних</p>	Семінарське	Виконання практичних	2/2/12

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин
кровотеч: сучасні підходи Тактичні турнікети, гемостатики, компресія, тампонада. Імпровізовані засоби в екстремальних умовах. Ведення документації про обсяг допомоги.	заняття, практичне заняття, самостійна робота	вправ, тестування	
ема 6. Надання допомоги при травмах та іммобілізація постраждалих Переломи, вивихи, травми хребта – алгоритм допомоги. Використання шин, підручних засобів.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Відпрацювання навичок на симуляторах	2/2/12
Розділ V. Тактична медицина та евакуація			
Тема 7. Основи тактичної медицини (ТССС): концепція MARCH Принципи MARCH у контексті зони бойових дій. Відмінності зон надання допомоги: "червона", "жовта", "зелена".	семінарське заняття, самостійна робота	Усне опитування, тестування	2/12
Тема 8. Тактична евакуація: способи транспортування постраждалих Методи переміщення в зоні бойових дій та в цивільних умовах. Використання імпровізованих та стандартних засобів. Розподіл обов'язків у команді, ведення рапорту про евакуацію.	Лекція, семінарське заняття, практичне заняття, самостійна робота	Виконання симуляційних сценаріїв, тестування	2/2/2/10

У процесі вивчення дисципліни «Долікарська допомога з основами тактичної медицини» здобувачі освіти розвивають такі Soft Skills:

оцінка ситуації та прийняття рішень в екстремальних умовах; відповідальність за власні дії та рішення; робота в команді та ефективна взаємодія з колегами; стресостійкість та швидке прийняття рішень; лідерство, обґрунтування та відстоювання власної позиції; креативність, рішучість, ефективність дій під тиском; адаптивність, здатність діяти в умовах невизначеності; самостійність та відповідальне ставлення до виконання завдань.

7. Індивідуальні завдання для дисципліни

В межах дисципліни передбачено виконання таких індивідуальних завдань:

№	Назва завдання	Обсяг	Характеристика змісту та вимоги до виконання
1	Реферат	5-7 сторінок	Дослідження однієї з актуальних тем (на вибір студента), таких як: - «Історія розвитку долікарської допомоги», - «Сучасні міжнародні стандарти серцево-легеневої реанімації», - «Використання турнікетів у тактичній медицині». Робота повинна містити вступ, основну частину з аналізом літератури та висновки. Оформлення згідно з вимогами університету.
2	Аналітичний огляд	3-5 сторінок	Аналіз наукових статей або інструкцій щодо тактичної медицини. Огляд має включати основні тези, методи надання першої допомоги та практичне значення інформації.
3	Презентація	10-15 слайдів	Підготовка презентації на одну з тем: - «Евакуація постраждалих у тактичних умовах», - «Алгоритм дій за концепцією MARCH», - «Використання автоматичного зовнішнього дефібрилятора (АЗД)». Презентація повинна містити графічні матеріали та пояснення ключових аспектів теми.
4	Аналіз проблемної ситуації	2-3 сторінки	Розбір конкретного випадку надання долікарської допомоги, що відображає тактичні або екстремальні умови. Студент описує ситуацію, пропонує алгоритм дій і пояснює свій вибір.
5	Переклад статті/інструкції	2-4 сторінки	Переклад англomовного наукового тексту або інструкції, пов'язаної з першою допомогою або тактичною медициною. Використання термінології та відповідність змісту перевіряється викладачем.
6	Участь у науково-практичній конференції	Виступ (10-15 хвилин)	Підготовка та презентація власного дослідження з питань долікарської допомоги або тактичної медицини. Рекомендується участь у конференціях, круглих столах або семінарах.

8. Технічне та програмне забезпечення (обладнання)

Для ефективного виконання завдань здобувачам необхідні:

Ноутбук/персональний комп'ютер/планшет для підготовки рефератів, аналітичних оглядів, презентацій та перекладу статей.

Програмне забезпечення:

- Google Docs, Microsoft Word – для написання рефератів та аналітичних оглядів.
- PowerPoint, Canva – для створення презентацій.
- Google Classroom – для обміну матеріалами, завантаження завдань, тестування.
- Zoom, Google Meet – для онлайн-занять, консультацій та захисту робіт.
- Програми для перевірки на плагіат (Unicheck або аналітичні інструменти університету).

Засоби моделювання першої допомоги (за можливості):

- Медичний манекен для СЛР.
- Джгути (турнікети), бинти, ноші (для симуляційних занять).
- Віртуальні симуляційні платформи (за наявності у закладі).

9. Політика дисципліни

Академічна доброчесність

Усі індивідуальні завдання повинні бути самостійними, унікальними та відповідати академічним стандартам. Використання сторонніх джерел без посилань вважається плагіатом. Плагіат понад 20% призводить до анулювання завдання. Списування, використання електронних підказок під час тестування чи контрольних заходів заборонено.

Етика та поведінка на заняттях

Толерантність та доброзичливість у спілкуванні з викладачами та одногрупниками. Дотримання норм професійної етики під час симуляційних вправ. Заборонено користуватися мобільними пристроями без дозволу викладача.

Відвідування занять

Відвідування лекцій, практичних занять та тренінгів є обов'язковим. Пропущене заняття має бути відпрацьоване відповідно до графіка консультацій. Дедлайни та відпрацювання Завдання повинні бути здані у встановлені терміни. Прострочення дедлайну без поважної причини призводить до зниження оцінки на 10%. Перескладання можливо лише у випадках, передбачених нормативними документами університету.

Система оцінювання

Оцінювання знань студентів проводиться за такими видами робіт:

Вид роботи	Максимальна кількість балів
Робота на лекціях (активність, конспект)	10
Семінарські, практичні заняття	55
Виконання індивідуальних завдань	15
Поточне тестування	20
Загалом	100

Співвідношення шкал оцінювання

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS
		для екзамену	для заліку	
A	90-100	Відмінно	Зараховано	Відмінно – відмінний рівень знань(умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	80-89	Добре		Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-79	Задовільно		Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74			Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68			Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	30-59	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	Не зараховано	Незадовільно – потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29	Незадовільно (з обов’язковим повторним курсом)		Незадовільно – необхідно серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

Рекомендовані джерела інформації

1. Основна література

1. Основи тактичної медицини. Навчальний посібник – Київ : НУОУ, 2020. – 168 с. <https://nuou.org.ua/assets/files/kvp/kvp-otm-2022.pdf>
2. Долікарська медична допомога: Навчальний посібник / Укладачі: Ляшевич А.М., Лупаїна І.С., Гарлінська А.М., Левчук Л.І. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2021. – 224 с. <http://eprints.zu.edu.ua/32537/1/dolikarska.pdf>
3. Домедична допомога в умовах бойових дій: Методичний посібник / В. Д. Юрченко, В. О. Крилюк, А. А. Гудима та ін. - К.: Середняк Т. К., 2014, - 80 с. https://www.researchgate.net/publication/330213820_Domedicna_dopomoga_v_umovah_bojovih_dij_Metodicnij_posibnik
4. Домедична допомога: Навчально-методичний посібник. В.О. Крилюк, Д.М. Сурков, І.В. Кузьмінський та ін. http://testing.urc.org.ua/wp-content/uploads/2019/01/Domedychna_dopomoga.pdf

2. Додаткова література

1. Тактична медицина. <https://sprotyvg7.com.ua/lessons/taktichna-medicina>

3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Домедична допомога в умовах бойових дій <http://obukhiv-school4.edukit.kiev.ua/Files/downloads/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0%20%D0%B2%20%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85%20%D0%B1%D0%BE%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D1%96%D0%B9.pdf>